

Een betoging tegen kinderarbeid, of toch niet????

Bart De Wilde

(1) René De Herdt, Bie De Graeve, *Kinderarbeid van omstreeks 1800 tot 1914*, Gent, 1979, 135 pp.; Florence Loriaux, *Enfants-machines. Histoire du travail des enfants en Belgique aux XIXe et XXe siècles*, Bruxelles, 2000, 125 pp.

(2) Vooruit, maandag 16 augustus 1906.

(3) Het Feestlokaal was toen nog gevestigd in de Bagattenstraat zelf. Pas in augustus 1914 opende het Feestlokaal in de Sint-Pietersnieuwstraat zijn deuren.

In allerlei publicaties over kinderarbeid en de afschaffing ervan in België wordt steeds weer opnieuw onderstaande foto gebruikt met de ondertitel "Landelijke betoging 1906". (1) Men wil op deze manier suggereren dat er door kinderen zelf tegen kinderarbeid werd betoogd.

Het betreft hier in realiteit een nationale betoging op zondag 15 augustus 1906, georganiseerd door de socialistische vakbeweging, ter ondersteuning van hun eis voor arbeidsduurvermindering voor alle arbeiders. (2) De groep kinderen op de foto vormt slechts een "ludiek" onderdeel van de totale optocht. Deze groep, samen met een groep kinderen uit de Rupelstreek (steenbakkerijen), kon overigens op "veel sympathie rekenen bij de talrijke toeschouwers". Uit de gebouwen op de achtergrond kan zelfs worden afgeleid dat de foto niet werd genomen op de betoging zelf maar in de lokalen van het Feestlokaal Vooruit in de Bagattenstraat in Gent. (3) Uit krantenonderzoek blijkt

dan weer dat enkele dagen voordien, meer bepaald op donderdag 12 augustus, in het dagblad Vooruit de leden van de socialistische vlasbewerdersvereniging, waarvan de secretaris Jan Samijn figureert op de foto, werden opgeroepen hun kinderen 's avonds naar het Feestpaleis te sturen om de optocht voor te bereiden. De kinderen werd daarbij gevraagd de "aangepaste kledij" mee te brengen. Hoogstwaarschijnlijk werd de foto op die "repetitiedag" genomen. (4)

Deze achtergrondinfo laat ons anders aankijken tegen de foto. Het is slechts één voorbeeldje van het "gebruik" van fotomateriaal. In het recent heropende debat over kinderarbeid in het verleden zijn meerdere gelijkaardige voorbeelden te vinden. (5) Zo zijn er in alle publicaties, zowel nationaal als internationaal, foto's terug te vinden van de Amerikaanse fotograaf Lewis Hine als illustratie van de onmenselijkheid van kinderarbeid. De foto's zijn afkomstig uit een reportage die deze voormalige onderwijzer maakte in 1908 in de Verenigde Staten in opdracht van het "National Child Labor Committee" om hun eis voor een verbod op kinderarbeid kracht bij te zetten. Hine zocht dan ook zeer doelgericht naar die situaties die de afschaffing rechtvaardigden. Tot slot zijn er nog de veel gebruikte foto's van Lefébure, gemaakt bij de sociale enquête van August De Winne "Door Arm Vlaanderen". Deze oud-onderwijzer en journalist van Le Peuple trok in 1901 door Vlaanderen in gezelschap van fotograaf Lefébure, met de bedoeling er de ellende en apathie te beschrijven en te tonen, om zo de lezers van de Franstalige socialistische krant ervan te overtuigen de algemene staking ten voordele van het algemeen stemrecht uit te stellen. (6)

Bovenstaande voorbeelden illustreren duidelijk dat voldoende achtergrondinformatie over foto's van belang kan zijn bij het gebruik ervan.

(4) Vooruit, donderdag 12 augustus 1906.

(5) Over het heropende debat zie het themanummer van Brood & Rozen, Tijdschrift voor de Geschiedenis van Sociale Bewegingen, 2001/4, jg. 6.

(6) De artikelenreeks werd in 1902 gebundeld uitgegeven in het Frans. In 1903 werd het voor de eerste maal in het Nederlands gepubliceerd. Heruitgaven kwamen er in 1982 (Kritak) en recentelijk in 2001 (Van Halewyck).